

FELLESOVERENSKOMSTEN FOR BYGGFAG 2010 - 2012

Overenskomst

mellom

**Næringslivets Hovedorganisasjon og
Byggenæringens Landsforening**
på den ene siden

og

**Landsorganisasjonen i Norge og
Fellesforbundet**
på den annen side

Gjelder fra 1. april 2010

Del I: Hovedavtalen LO - NHO

Del II

Innholdsfortegnelse

Kapittel 1 Omfang	4
§ 1-1 Tariffavtalens omfang	4
§ 1-2 Innleie av arbeidskraft, utsetting av arbeid m.m.	5
Kapittel 2 Lønnsbestemmelser	6
§ 2-1 Garanterte minstefortjenester	6
1. Fagarbeidere	6
2. Arbeidstaker uten fag- eller svennebrev	6
3. Unge arbeidstakere	6
§ 2-5 Særlige lønnsbestemmelser	7
§ 2-6 Lønnsansiennitet.....	10
§ 2-7 Overtidsgodtgjørelse	11
§ 2-8 Korte velferdspermisjoner, jf. bilag 10	11
§ 2-10 Diverse tillegg	11
§ 2-11 Verktøygodtgjørelse	12
§ 2-12 Arbeidstøy	12
§ 2-13 Matpenger / kafépenge.....	12
Kapittel 3 Lærlinger og annen fag-, etter- og videreutdanning.	13
§ 3-1 Generelt for alle kategorier lærlinger og lærekandidater	13
§ 3-2 Lærling etter Kunnskapsløftet	13
§ 3-3 Lærling med avvikende kontraktvilkår.....	14
§ 3-4 Lønn i perioden fra læretidens utløp til førstegangsfag- / svenneprøve avlegges	15
§ 3-5 Lønn til lærling som ikke består fagprøve m.v.	15
§ 3-6 Lønn til lærekandidat	15
§ 3-7 Praksiskandidat.....	15
§ 3-8 Etter- og videreutdanning.....	15
Kapittel 4, Akkordarbeid og akkordtariffer	16
§ 4-1 Omfang.....	16
§ 4-2 Akkordtariffene	16
§ 4-3 Organisering av akkordlaget	17
§ 4-4 Akkordavtale	17
§ 4-5 Akkordforskudd	17
§ 4-6 Retten til måling	17
§ 4-7 Utarifferte arbeider	18
§ 4-9 Arbeidstakernes plikter	18
§ 4-10 Fordeling av akkordfortjeneste.....	19
§ 4-11 Timelister	19
§ 4-12 Heft og forsering av akkordarbeidet.....	19
§ 4-13 Avbrytelse av akkordarbeidet.....	20
§ 4-14 Målegebyret.....	20
§ 4-15 Utbetaling av akkordoverskudd	20
§ 4-16 Tvister.....	20
§ 4-17 Tilpasning av landsomfattende akkordtariffer til den tekniske utvikling og andre forhold	21
§ 4-18 Reguleringsbestemmelser for akkordtariffene	22
Merknader for trehusindustrien	23

- Bilag 1** Sluttvederlagsavtalen ...Feil! Bokmerke er ikke definert.
- Bilag 2** om et Opplysnings- og utviklingsfond opprettet av Næringslivets Hovedorganisasjon og Landsorganisasjonen i NorgeFeil! Bokmerke er ikke definert.
- Bilag 3** Avtale om ny AFP-ordningFeil! Bokmerke er ikke definert.
- Bilag 4** Avtale om retningslinjer for prosentvis trekk av fagforeningskontingent - "trekkavtale" .....Feil! Bokmerke er ikke definert.
- Bilag 5 A** Nedsettelse av arbeidstiden pr. 1. januar 1987Feil! Bokmerke er ikke definert.
- Bilag 5 B** Nedsettelse av arbeidstiden pr. 1. januar 1987 - avtale vedrørende byggfagene .....Feil! Bokmerke er ikke definert.
- Bilag 6** Hovedorganisasjonenes arbeid med likestilling mellom kvinner og menn.....Feil! Bokmerke er ikke definert.
- Bilag 7** Ferie m.v.....Feil! Bokmerke er ikke definert.
- Bilag 8** Bedriftsvis tjenstepensjonFeil! Bokmerke er ikke definert.
- Bilag 9** Godtgjørelse for helligdager og 1. og 17. maiFeil! Bokmerke er ikke definert.
- Bilag 10** Avtale om korte velferdspermisjonerFeil! Bokmerke er ikke definert.
- Bilag 11** Rammeavtale om grunnopplæring i verne- og miljøarbeid for byggfag Feil!
Bokmerke er ikke definert.
- Bilag 12** Rammeavtale om opplæring i behandling av asbest i bygningsfagene Feil!
Bokmerke er ikke definert.
- Bilag 13A** Lønnssystemer.....Feil! Bokmerke er ikke definert.
- ~~**Bilag 13B** Avtale om lønssystemerFeil! Bokmerke er ikke definert.~~
- Bilag 14** Kommentarer til bestemmelser om godtgjørelse for reisetid og reiseutgifter etter fellesoverenskomsten § 7-2.....Feil! Bokmerke er ikke definert.
- Bilag 15** Verktøylister .....Feil! Bokmerke er ikke definert.
- Bilag 16** Offshoreavtale for byggfageneFeil! Bokmerke er ikke definert.
- Bilag 17** Rammeavtale om arbeidstidsordningFeil! Bokmerke er ikke definert.
- Bilag 18** Husvær, brakker, innkvartering og personalromFeil! Bokmerke er ikke definert.
- Bilag 19** Lønnsansiennitet ved militær førstegangstjenesteFeil! Bokmerke er ikke definert.
- Bilag 20** Grunnlag for beregning av godtgjørelser etter overenskomsten Feil!
Bokmerke er ikke definert.
- Bilag 21** Rammeavtale for innarbeidingsordninger på land med daglig arbeidstid ut over 10,5 timer med/uten søndagsarbeid .....Feil! Bokmerke er ikke definert.

Kapittel 1

Omfang

§ 1-1 Tariffavtalens omfang

1. Denne tariffavtale omfatter alt bygningsarbeid som tariffbundne medlemmer av NHO har eller får til utførelse i hele landet, også offshorearbeid i henhold til offshoreavtalen, bilag 16. Hvor denne tariffavtalen mellom NHO og LO gjelder eller blir gjort gjeldende etter første ledd, kan ikke noen av partene fra dette tidspunktet slutte nye overenskomster med andre om avvikende bestemmelser for lønns- og arbeidsvilkår.

Med bygningsarbeid menes bygge- og byggeteknisk virksomhet med tilliggende arbeider, herunder riving og kildesortering på byggeplass. Disse fag omfattes av overenskomsten:

Anleggsgartnerfaget, **betongfaget, tømrefaget, murerfaget, rørleggerfaget, ventilasjons- og blikkenslagerfaget, malerfaget, isolatørfaget, taktekkerfaget, stillasbyggerfaget og industrimalerfaget.** ~~Stein-, jord- og sementarbeid, tømre og innredningsnekkere, murere og murerarbeidere, rørleggere, kobber- og blikkenslagere, malere og byggtapetsere, isolatører, taktekkere, stillasbyggerfaget, og industrimalerfaget~~ I tillegg omfattes tømmer- og montasjearbeid i trehusindustrien, verkstedsarbeidere, reparatører, sjåførere, lagerarbeidere, anleggsmaskinførere samt andre grupper som ikke hører inn under fagene nevnt i første setning.

Det som ovenfor er sagt om overenskomster gjelder også de mellom organisasjonene opprettede akkordtariffer, eventuelt med de stedlige tilpasninger som er stadfestet av hovedorganisasjonene eller godkjent av Riksmeklingsmannen eller en av ham bemyndiget.

De arbeidsgivere som omfattes av denne tariffavtalen må ikke beskjefte noen arbeidstakere på de steder tariffavtalen gjelder på vilkår som avviker fra tariffavtalen.

Heller ikke må noen arbeidstakere påta seg arbeid på vilkår som avviker fra tariffavtalen.

Partene er enige om at det er av den største betydning at det skapes et gjensidig positivt miljø i bedriften. Det er enighet mellom partene om å arbeide aktivt for at både bedrift og arbeidstaker skal etterleve bestemmelsene i overenskomsten i samsvar med intensjonene.

2. Merknad for: malere og byggtapetsere

Overenskomsten omfatter også arbeid på skip, broer o.l.

3. Merknad for: Industrimalerfaget, stillasbyggerfaget og isolatørfaget

Overenskomsten omfatter også arbeid på skip, moduler, prosessutstyr, broer, o.l.

4. Merknad for: rørleggere

Overenskomsten omfatter også arbeid på skip, moduler, prosessutstyr, broer, drivstoffanlegg med rørføringer samt fjernkjølingsanlegg og lignende.

5. Definisjon

I de bestemmelser der det er henvist til bedriften menes en selvstendig og geografisk adskilt avdeling. Bedriftstillitsvalgt / tillitsvalgt er definert i Hovedavtalen § 5-1. Det vises i den forbindelse til Hovedavtalen § 5-11.

§ 1-2 Innleie av arbeidskraft, utsetting av arbeid m.m.

1. Partene er enige om at det er viktig å arbeide for at bransjen blir mest mulig attraktiv og seriøs. Der egenbemanningen ikke er tilstrekkelig, skal det drøftes ulike tiltak – herunder muligheten for å øke antallet egne ansatte, jf. Hovedavtalen § 9-3.

Dersom bedriften ønsker å leie inn arbeidskraft eller sette bort deler av arbeidet, skal det på forhånd forhandles med de bedriftstillitsvalgte, jf. Hovedavtalens § 9-3.

Innleie fra virksomhet som har til formål å drive utleie følger AML § 14-12. Det vises særlig til AML § 14-12 (2) hva gjelder avtale mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte.

Bedriftens ledelse skal på forlangende godtgjøre overfor de tillitsvalgte at innleid arbeidskraft og underentreprenører har ordnede lønns- og arbeidsvilkår. Lønns- og arbeidsvilkår som bedriftstillitsvalgte oppfatter som urimelige i forhold til sentrale tariffavtaler i området kan tas opp til drøfting med bedriften.

Bedriften skal på anmodning fra tillitsvalgte informere de tillitsvalgte om hvordan det er tilrettelagt for at arbeidstakere ansatt hos underleverandører som midlertidig utfører arbeid i bedriften har bo- og arbeidsforhold i samsvar med bilag 18.

Dersom utsetting av arbeid medfører at bedriften, av den grunn, må permittere eller si opp fast ansatte arbeidstakere, vil utsettingen av arbeidet kunne stride mot AML § 15-7 og Hovedavtalen § 8-1 nr. 1. De tillitsvalgte kan kreve forhandlinger om dette.

2. *Avtaler om arbeidsleie mellom produksjonsbedrifter*

Organisasjonene anbefaler partene på bedriftene å etablere avtaler om arbeidsleie bedriftene imellom, for å motvirke oppsigelser og permitteringer. Det forutsettes at arbeidsleien er i samsvar med lov og avtaler.

Kapittel 2

Lønnsbestemmelser

~~§ 2-1~~ Alminnelige bestemmelser

- ~~1. Hovedlønssystemet skal for anleggsgartnerfaget, blikkenslagerfaget, byggtapetsersfaget, isolatører, malerfaget, murerfaget, rørleggerfaget, stein-, jord- og sementarbeid, taktekkingsfirmaene og tømrerfaget være ren akkord, og skal baseres på de til enhver tid gjeldende avtalte landsomfattende akkordtariffer mellom partene, jf. kap IV. Dog vises til § 2-6 nr. 2 og 3 nedenfor.~~
- ~~2. For stillasbyggere, industrimalerfaget, verkstedarbeidere, reparatører, sjåfører, lagerarbeidere, anleggsmaskinførere samt andre grupper arbeidstakere som ikke kommer inn under første avsnitt, forhandles det lokalt i henhold til § 2-7. Det vises til bilag 13 A.~~
- ~~3. Lønssystemene skal virke produktivitetsfremmende og stimulere til initiativ, innsats og opplæring.~~

§ 2-1 Garanterte minstefortjenester

1. Fagarbeidere

For fagarbeidere gjelder ~~en garantert minstefortjeneste på kr. 154,50 med virkning fra og med 17. april 2010. Med virkning fra og med 1. april 2011 gjelder en garantert minstefortjeneste på kr 159,00.~~ **kr. ....pr. time**

Fagarbeidere er arbeidstakere som har fag- eller svennebrev i vedkommende fag. ~~Som fagarbeider regnes også de som har fått tildelt yrkesbevis.~~

~~§ 2-3~~

2. Arbeidstaker uten fag- eller svennebrev

For arbeidstaker uten bransjeerfaring gjelder ~~en garantert minstefortjeneste på kr 139,00 med virkning fra og med 17. april 2010. Med virkning fra og med 1. april 2011 gjelder en garantert minstefortjeneste på kr 143,00.~~ **kr. ....pr. time**

For arbeidstakere med minst ett års bransjeerfaring gjelder ~~en garantert minstefortjeneste på kr. 144,50 med virkning fra og med 17. april 2010. Med virkning fra og med 1. april 2011 gjelder en garantert minstefortjeneste på kr 149,00.~~ **kr. .... pr. time.**

- ~~1. For murarbeidere med 6 måneders praksis gjelder en garantert minstefortjeneste lik den for fagarbeider etter § 2-2.~~

~~§ 2-4~~

3. Unge arbeidstakere

For ~~unge arbeidstakere (arbeidstakere under 18 år),~~ gjelder ~~en garantert minstefortjeneste på kr. 93,00 med virkning fra og med 17. april 2010. Med virkning fra og med 1. april 2011 gjelder en garantert minstefortjeneste på kr 96,00.~~ **kr. .... pr. time.**

(Reguleringsbestemmelse fra oppgjøret 2010 om mellomoppgjør og samordnt oppgjør settes inn her som nytt pkt 4 i overenskomsten 2012-2014)

§ 2-2 Lønssystemer

- Forskjellige typer lønssystem skal kunne avtales mellom bedrift og bedriftstillitsvalgte. Slik avtale følger reglene om særavtaler, HA Kap. 4.

2. Lønnssystemene skal virke produktivitetsfremmende og stimulere til initiativ, innsats og opplæring, jfr. bilag 13.
3. Partene er enige om, både sentralt og lokalt, å arbeide for at partene på bedriften i fellesskap skal gis opplæring i lønnsbestemmelsene for at de skal få en felles forståelse for disse og samtidig sikre at lønnsbestemmelsene kan benyttes til felles beste for arbeidstaker og bedrift.
4. Partene er enige om å arbeide for at akkordlønnssystemet benyttes i tråd med bestemmelsene i § 4 og fremhever derfor betydningen av at akkordtariffene i de forskjellige fagene vedlikeholdes i takt med teknisk utvikling som finner sted.
5. Bedriftsvis avtaler om lønnssystem skal ikke være til hinder for at de enkelte lag skal kunne inngå avtale om å utføre arbeider etter landsakkordtariffene.

§ 2-3 Lokale forhandlinger

1. En gang hvert år skal bedriften og de bedriftstillitsvalgte, jfr. § 1-1, nr. 5, forhandle om en eventuell regulering av fortjenestenivået i bedriften. Det forutsettes at det føres reelle forhandlinger, eventuelt med organisasjonenes bistand.
2. Til disse forhandlingene skal de tillitsvalgte få utlevert lister med oversikt over lønsmottakernes fortjenestenivå innenfor denne tariffavtalens virkeområde i bedriften. Videre skal bedriften fremlegge og presentere regnskap og budsjett.
3. Forhandlingene skal gjennomføres på grunnlag av den enkelte bedrifts økonomiske virkelighet. Dette innebærer at partene lokalt skal legge til grunn en samlet vurdering av bedriftens økonomi, produktivitet, fremtidsutsikter og konkurranseevne.
4. Forhandlingene skal ikke kunne påbegynnes før de sentrale/forbundsvis oppgjør er avsluttet. Bestemmelsen innebærer ikke adgang til temporeduksjon ved lokal uenighet.

§2-4 Bedrifter med akkord som hovedlønnssystem

Hvor de lokale parter er enige om at landsomfattende akkordtariff eller lokalt avtalt akkordtariff skal benyttes som hovedlønnssystem, skal følgende avtales for ansatte i akkordfagene:

1. Forskuddslønn ved akkordarbeid, jfr. § 4-5,1.
2. For arbeid som faller utenfor akkordtariffene eller som av andre årsaker ikke er mulig å utføre i akkord, skal det forhandles om lokal lønnsavtaler. Det gjelder også lønn for forandrings-, reparasjons- og servicearbeider som ikke omfattes av akkordtariffene.

Ved slike forhandlinger skal den gjennomsnittlige akkordfortjenesten i vedkommende fag i bedriften være grunnlaget for forhandlingene.

Bedriften og de bedriftstillitsvalgte, jfr. § 1-1, nr. 5, forhandler om lokal avtale. Avtalen er en særavtale for bedriften, jfr. Hovedavtalens kapittel 4.

§ 2-5 Særlige lønnsbestemmelser

1. *Arbeidstaker med spesielle kvalifikasjoner*

Bedriften eller de tillitsvalgte kan ta opp drøftelser om særskilt lønnstillegg for arbeidstakere som er beskjeftiget med arbeid som etter bedriftens vurdering - i samråd med de tillitsvalgte - krever særlige kunnskaper eller kvalifikasjoner. Oppnås ikke enighet, kan saken bringes inn for organisasjonene. Blir partene ikke enige, kan bedriften fastsette et særskilt tillegg under hensyntagen til det lønnsnivå som gjelder for sammenlignbare stillinger

2. *Arbeidstaker med nedsatt arbeidsevne*

For arbeidstakere hvis arbeidsevne er nedsatt, fastsettes lønnen etter avtale mellom bedriftens leder, arbeidstakeren og vedkommende tillitsvalgte. For øvrig vises til Arbeidsmiljøloven § 13.

~~§ 2-6 Andre lønnssystemer enn hovedlønnssystemet~~

~~1. Lønn for arbeider som faller utenfor de landsomfattende akkordtariffer og andre akkorder~~

~~Ved arbeider som faller utenfor de landsomfattende akkordtariffer, eller som av andre årsaker ikke er mulig å utføre i akkord, skal det forhandles om lokal lønnsavtale. Det gjelder også forandrings-, reparasjons- og servicearbeider som ikke omfattes av akkordtariffene.~~

~~Ved slike forhandlinger skal den gjennomsnittlige akkordfortjeneste i vedkommende fag/bransje på stedet være grunnlaget for forhandlingene.~~

~~Bedriften og de bedriftstillitsvalgte, jfr. §1-1 nr 5, forhandler om lokal avtale. Avtalen er en særavtale for bedriften, jf. Hovedavtalen kapittel 4.~~

~~2. Supplerende lønnssystemer~~

~~De tillitsvalgte og bedriftsledelsen kan også avtale andre typer avlønning enn hovedlønnssystemet når intensjonene i bestemmelsene er ivaretatt, og organisasjonene gir sin tilslutning til det. Et eventuelt avslag må saklig begrunnes.~~

~~Blir partene ikke enige om hvilket lønnssystem som skal anvendes, skal hovedlønnssystemet basert på landsomfattende akkordtariffene i kap. IV anvendes. Er partene enige om å benytte et lokalt lønnssystem, skal tidlønn/fastlønn anvendes dersom partene ikke blir enige om et annet lønnssystem i henhold til punkt 2, 1. avsnitt. Hvis det på den enkelte bedrift inngås avtale om et supplerende lønnssystem, skal denne inngås skriftlig i henhold til HA kap. IV Særavtaler.~~

~~3. Lokalt avtalt lønnssystem uten organisasjonsmessig godkjenning~~

~~3.1. Partene på bedriften kan bli enige om å etablere et lokalt avtalt lønnssystem, det vises til FOB § 2-6 nr. 3. Fellesforbundet og Byggenæringens Landsforening er enige om følgende regler for det lokalt avtalte lønnssystemet. Når partene på bedriften følger disse reglene, kreves ikke organisasjonsmessig godkjenning.~~

~~3.2. Definisjoner og avgrensninger~~

~~Med lokal avtale om lønnssystem menes en avtale mellom partene på bedriften om et bedriftstilpasset produktivitetslønnssystem eller prestasjonslønnssystem.~~

~~Partene på bedriften er definert i FOB § 1-1 nr. 5.~~

~~I utgangspunktet gjelder FOB kap 4 også for det lokalt avtalte lønnssystemet, med unntak av de bestemmelser partene på bedriften er enige om ikke skal gjelde. De kjøreregler / prosedyreregler som avtales lokalt skal baseres på og tolkes ut fra tilsvarende bestemmelser i FOB kap 4.~~

~~I punkt 3.5 under er opplistet bestemmelser i FOB kap 4 som det kan være aktuelt å fravike i det lokalt avtalte lønssystem.~~

~~3.3. Fagforeningens rolle~~

~~Bedriften og tillitsvalgte kan rådføre seg med målekontoret når partene lokalt forhandler om lokalt lønssystem. Målekontoret kan også kontrollere at de lokale avtalte kjøperreglene / prosedyrereglene ikke strider mot intensjonene i FOB, jfr. punktene 1 og 2 over.~~

~~Målekontoret kan kontrollere at det avtalte lønssystem følges og at avlønning skjer i henhold til de inngåtte avtaler. Når målekontoret engasjeres av lagbas/tillitsvalgte til å utføre et arbeid, avsettes et målegebyr avtalt mellom bedriften, de tillitsvalgte og målekontoret. Gebyret skal avspeile omfanget av det arbeidet målekontoret utfører, og oppad begrenses til 2,5 % av den enkelte arbeidstakers lønn. Gebyret trekkes i de ansattes lønn og utbetales etter nærmere avtale mellom bedriften og målekontoret.~~

~~Kommentar til pkt. 3.3:~~

~~Etter at det lokale lønssystemet er etablert skal det avtales et målegebyr. Gebyrets størrelse skal avtales mellom bedriften, tillitsvalgte og målekontoret, og skal stå i forhold til målekontorets faktiske arbeid. Gebyret kan dekke:~~

- ~~a) Kontroll og rådgivning i forbindelse med oppretting av akkordsedler på den enkelte byggeplass.~~
- ~~b) Kontroll av mengder, timeforbruk og timefordeling.~~

~~Det kan være hensiktsmessig å differensiere gebyret slik at en del skal dekke pkt. a Kontroll og rådgivning i forbindelse med oppretting av akkordsedler på den enkelte byggeplass, og resterende på pkt b. Samlet skal gebyret begrenses til 2,5%. Dette forutsetter en enklere kontrolljobb enn hovedlønssystemet.~~

~~Dersom det ikke blir enighet om målegebyrets størrelse, kan tvisten forelegges Fellesforbundet og BNL som avgjør tvisten med endelig virkning.~~

~~3.4. Tvister~~

~~Twist om forståelsen av det lokalt avtalte lønssystem skal søkes løst på den enkelte arbeidsplass, mellom partene i bedriften eller i henhold til ha § 2-3 bygg/anlegg/offshore.~~

~~Oppnås ikke enighet kan hver av partene forlange oppnevnt en oppmann som avgjør saken. Blir partene ikke enige om oppmann, oppnevner riksmeklingsmannen oppmann.~~

~~3.5. Bestemmelser i FOB kap 4 som kan fravikes~~

~~Følgende bestemmelser i FOB kap 4 kan fravikes i det lokalt avtalte lønssystemet, det vises til punkt 1,4. og 5. avsnitt:~~

- ~~a) § 4 1 omfangsbestemmelse~~
- ~~b) § 4 2 akkordtariffene~~
- ~~c) § 4 6 retten til måling~~
- ~~d) § 4 14 målegebyr~~
- ~~e) § 4 16 tvister~~
- ~~f) § 4 17 teknisk revisjon~~
- ~~g) § 4 18 reguleringsbestemmelse~~
- ~~h) Bilag 13 b~~

~~3.6. Bortfall av lokal avtale om lønssystem~~

~~Dersom partene på bedriften ikke oppnår enighet om ny lokal avtale om lønssystem etter oppsigelse av gjeldende avtale, vil hovedlønssystemet gjelde når den lokale avtalen er bortfalt. Igangsatte prosjekter slutføres etter den lokale lønnsavtalen.~~

~~3.7. Brudd på bestemmelsene i denne avtale~~

~~Partene i denne avtalen har rett til å kreve forhandlinger i henhold til hovedavtalen § 2-3 dersom partene i det lokale avtalte lønssystemet bryter bestemmelsene i denne avtalen.~~

~~3.8. Hvis det på den enkelte bedrift inngås lokalt avtalt lønssystem, skal denne inngås skriftlig i henhold til HA kap. IV Særavtaler.~~

~~4. Lokale avtaler~~

~~Dersom partene inngår avtale om å benytte et supplerende eller lokalt avtalt lønssystem etter punkt 2 eller 3, skal det forhandles etter reglene i § 2-7 nedenfor.~~

~~Bedriftsvis avtaler om supplerende lønssystem inngått mellom bedrift og de tillitsvalgte, skal ikke være til hinder for at de enkelte lag skal kunne inngå avtale om å utføre arbeider etter hovedlønssystemet basert på landsakkordtariffene. Dette innebærer at både hovedlønssystemet og supplerende lønssystem kan praktiseres samtidig på den enkelte bedrift~~

§ 2-6 Lønnsansiennitet

1. Avtjent førstegangstjeneste i Forsvaret eller tilsvarende pålagt tjeneste som sivilarbeider, i Sivilforsvaret og lignende, godskrives som lønnsansiennitet. Jfr. Bilag 19.
2. Arbeidstaker som har permisjon i forbindelse med svangerskap/fødsel og adopsjon, opparbeider lønnsansiennitet i inntil ett år, såfremt arbeidstaker oppbeholder rett til fødselspenger eller adopsjonspenger etter Folketrygdloven § 4-4 og § 14-14.
3. Bedriften skal i forbindelse med de lokale lønnsforhandlingene også foreta en lønnsvurdering av arbeidstakere som er fraværende på grunn av foreldrepermisjon.

~~§ 2-7 Lokale forhandlinger~~

~~En gang hvert år skal de lokale parter forhandle om en eventuell regulering av fortjenestenivået i bedriften. Det forutsettes at det føres reelle forhandlinger, eventuelt med organisasjonenes bistand.~~

~~Til disse forhandlinger skal de tillitsvalgte få utlevert lister med oversikt over lønsmottakernes fortjenestenivå innenfor denne tariffavtalens virkeområde i bedriften. Videre skal bedriften fremlegge og presentere regnskap og budsjett.~~

~~Forhandlingene skal gjennomføres på grunnlag av den enkelte bedrifts økonomiske virkelighet. Dette innebærer at partene lokalt skal legge til grunn en samlet vurdering av bedriftens økonomi, produktivitet, fremtidsutsikter og konkurranseevne.~~

~~Forhandlingene skal ikke kunne påbegynnes før de sentrale / forbundsvis oppgjør er avsluttet. Bestemmelsen innebærer ikke adgang til temporeduksjon ved lokal uenighet.~~

§ 2-7 Overtidsgodtgjørelse

Grunnlaget for beregning av overtid for voksne arbeidere skal være kr 202,83, jf. § 6-2 og bilag 20.

§ 2-8 Korte velferdspermisjoner, jf. bilag 10

1. Voksne arbeidstakere.

Satsen for korte velferdspermisjoner er kr 202,83 pr. time.

2. Unge arbeidstakere

Godtgjørelsen er den gjennomsnittlige timefortjeneste for vedkommende arbeidstaker, dvs. sykelønnsgrunnlaget. Godtgjørelsen er begrenset til betalingen for voksne arbeidstakere, dvs. godtgjørelsen i pkt. 1).

3. Tidligere inngåtte avtaler

Det forutsettes at tidligere bedriftsvis avtaler om korte velferdspermisjoner, som er likeverdige eller bedre enn ovenstående, fortsatt skal gjelde.

§ 2-9 Kranførere

Inngår kranen eller annet løfteutstyr i en bestemt akkord, lønnes kranføreren på linje med fagarbeiderne i akkordlaget. Betjener kranen flere akkordlag, i egen bedrift, lønnes kranføreren overensstemmende med lagenes gjennomsnittlige akkordlønn på byggeplassen. Hvilken kranfører dette gjelder skal fremgå av **akkordavtalen**.

For øvrig gjelder ~~§ 2-6 Andre lønssystemer enn hovedlønssystemet.~~ lønn avtalt etter § 2-3.

§ 2-10 Diverse tillegg

1. Bas

Hvor arbeidslaget arbeider på eget ansvar, skal lagbasen tilsettes av arbeidsgiver i forståelse med akkordlaget og ha en godtgjørelse på minst kr. 5,90 pr. time.

Partene er enige om at lagbasen har en viktig rolle som leder av akkordlag og arbeidslag. Forholdene må ligge til rette for at basen kan utføre sine oppgaver på best mulig måte. Partene viser derfor til Hovedavtalens § 16-3 og understreker basens kompetansebehov som leder og representant for bedriften.

2. Smusstillegg

Ved reparasjons- og ombygningsarbeider betales et ulempetillegg på minst kr 3,60 pr time for det antall timer den enkelte arbeidstaker blir berørt.

Merknad for taktekking, isolasjon, maler og byggtapetserer samt rørlegger
Ovenstående bestemmelser gjelder ikke for disse fagene.

Merknad for stillasbyggere og industrimalere

Det anbefales at det tas opp drøftelser på de aktuelle bedriftene om å inngå avtale om smusstillegg som omfatter ekstraordinært arbeid som er særlig støvete, sotete, fettete, eller illeluktende samt arbeid med brannhemmende stoffer som Pyrocret, Mandolite og Chartek.

3. Særskilt for blikkenslagerfaget

Lodding av bly og sveising av galvanisert jern bør så vidt mulig unngås. Må dette likevel gjøres, skal alle forsiktighetsregler som forholdet tilsier iakttas og maske skal anvendes. Arbeidet betales med kr. 3,80 i tillegg til timelønnen.

Ved arbeid på tårn, mansardtak og bratte tak (dvs. stigning fra og med 55 til og med 90 grader) og vegger hvor talje med båtmannsstol, hengestillas/stigebil, tau e.l. nyttes, betales kr. 4,10 i tillegg til timelønnen. Dette tillegget betales også for det antall timer som medgår til montering og demontering av taljer, hengestillas e.l.

4. *Særskilt for stillasbyggere*

Når bedriften forlanger at stillasbyggere skal kjøre bedriftens bil, skal det gis et tillegg til sjåføren.

§ 2-11 Verktøygodtgjørelse

1. *For betongarbeidere, tømrere, anleggsgartnere, murere og murarbeidere:*

Arbeidstakere som selv holder tilstrekkelig håndverktøy som kan kontrolleres av arbeidsgiveren, får godtgjørelse slik:

- Forskalere og tømrere kr 1,60 pr. arbeidet time
- Murere og flisleggere, sementpussere og terrazzoarbeidere kr 1,15 pr. arbeidet time. For sementpussere holder bedriften de nødvendige bøtter, koster og rettholter.

Dersom bedriften holder verktøy har arbeidstakeren ikke rett til verktøygodtgjørelse.

Hvor arbeidstakeren i samråd med arbeidsgiveren blir enige om at arbeidstakeren skal holde spesialverktøy utover verktøylisten, avtales en godtgjørelse for dette.

Sats for verktøygodtgjørelse justeres med fall eller stigning i prisen på verktøy i de fag hvor arbeidstakeren holder verktøy selv.

2. *For rørleggere, malere, byggtapetserere, blikkenslagere, isolatører, industrimalere, stillasbyggere, taktekkere, murarbeidere og jernbindere:*

Bedriften holder det til arbeidet nødvendige og godt verktøy. Bedriften holder låsbar verktøykiste.

Arbeidstakeren plikter å ivareta skjøtsel av maskiner, verktøy, materialer og utstyr som holdes av arbeidsgiveren. Videre skal arbeidstakeren sørge for innlåsing eller nedlåsing hvor dette er mulig.

§ 2-12 Arbeidstøy

Bedriften holder nødvendig, firmamerket arbeidstøy og vernefottøy tilpasset årstiden og arbeidsplass. Med nødvendig arbeidstøy menes vanlig arbeidstøy, varmetøy, regntøy og hansker.

Arbeidstøyet er bedriftens eiendom. Utlevering skjer ved ansettelsen. Nytt arbeidstøy utleveres ved innbytte av utslitt.

§ 2-13 Matpenger / kafépenge

4. Arbeidstakere som har arbeidet ordinær arbeidstid og som blir beordret til minst 2 timers overtidarbeid samme dag, skal utbetales kr. 74,00 i matpenger dersom mat ikke skaffes til veie av arbeidsgiveren.

Ved overtidarbeid som vil vare utover 5 timer, forutsettes at bedriften sørger for ytterligere forpleining, eventuelt at det avtales et beløp til dekning av matutgifter.

5. Ved arbeider hvor oppholdsrom for spisepauser ikke kan skaffes og arbeidstakerne derfor må spise på kafé, betales en godtgjørelse på kr. 24,30 pr. spisepause, til dekning av kaféutgifter.

~~§ 2-15 Lønnsansiennitet~~

- ~~6. Avtjent førstegangstjeneste i Forsvaret eller tilsvarende pålagt tjeneste som sivilarbeider, i Sivilforsvaret og lignende, godskrives som lønnsansiennitet. Jfr. Bilag 19.~~
- ~~7. Arbeidstaker som har permisjon i forbindelse med svangerskap/fødsel og adopsjon, opparbeider lønnsansiennitet i inntil ett år, såfremt arbeidstaker oppebærer rett til fødselspenger eller adopsjonspenger etter Folketrygdloven § 4-4 og § 14-14.~~
- ~~8. Bedriften skal i forbindelse med de lokale lønnsforhandlingene også foreta en lønnsvurdering av arbeidstakere som er fraværende på grunn av foreldrepermisjon.~~

Kapittel 3

Lærlinger og annen fag-, etter- og videreutdanning

§ 3-1 Generelt for alle kategorier lærlinger og lære kandidater

BNL og Fellesforbundet er enige om at det er viktig å sikre rekrutteringen til bransjen.

Lærlinger avlønnes etter bedriftens lønssystem. Grunnlaget for beregningen av lønnen er nyutdannede fagarbeideres fortjeneste innenfor lærlingens fagområde ved bedriften. Ved akkordarbeid belastes akkorden med den prosentsats som gjelder for lærlingen etter skalaen nedenfor. Avtalt godtgjørelse gjelder som lærlingens garanti i akkord.

I tillegg anmodes partene på bedriften om å drøfte tiltak som øker mobilitet og tilgang på lærlinger. Slike tiltak kan være ordninger som gir støtte til læremateriell, oppholdsutgifter og reise- og flytteutgifter.

Bedriften holder lærlingen med nødvendig og godt verktøy. Skjøtsel av maskiner, verktøy, materialer og utstyr ivaretas av lærlingen.

For lærlinger som i henhold til læreplanen skal ha teoriopplæring utover Vg2, skal bedriften dekke lønn og kostnader for denne teoriopplæringen.

Arbeidsgiver dekker lønn og utgifter til prøveavleggelse.

Arbeidsgiver dekker lønn ved den teoretiske del av fagprøven.

Overtidsgodtgjørelse

Ved overtidarbeid skal lærlingene minst lønnes som øvrige ufaglærte i bedriften. Ved akkordarbeid, se § 4-10 nr 2.

Grunnlaget for beregning av overtidsgodtgjørelsen er satsen i § 2-7 - Overtidsgodtgjørelse.

Korte velferdspermisjoner

Satsen for korte velferdspermisjoner beregnes i henhold til lærlingens prosentskala.

§ 3-2 Lærling etter Kunnskapsløftet

1. Lærlinger med 2 år i bedriften avlønnes etter følgende prosentskala:

1.		2.		3.		4.		5.*)		halvår
----	--	----	--	----	--	----	--	------	--	--------

30	40	55	75	80	prosent
----	----	----	----	----	---------

*) gjelder lærlinger i rørleggerfaget med 2 ½ år i bedrift

2. Lærlinger med 3 år i bedriften avlønnes etter følgende prosentskala:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	halvår
30	35	40	45	55	75	prosent

Skolefagbrev

Arbeidstakere med skolefagbrev skal første året i bedriften avlønnes med 80 %.

Lærling i teknisk-allmennfag (TAF-lærlinger)

For den tiden lærlingen er utplassert i bedrift de to første årene, betales 30 % av nyutdannet fagarbeider. De to siste årene betales lønn for verdiskapningstiden, slik at de samlet over alle 4 årene opparbeider en samlet lønn tilsvarende en årslønn for nyutdannet fagarbeider.

Retningsgivende tabell:

1.	2.	3.	4.	halvår
55	55	70	75	prosent

§ 3-3 Lærling med avvikende kontraktsvilkår

1. *Arbeidstaker som ikke er ansatt i bedriften fra før*

Arbeidstaker med minst 10 måneders arbeidserfaring som ansatt i heltids stilling og som ikke er ansatt i bedriften fra før og som inngår lærekontrakt etter forskrift til Opplæringslova § 11-12, 2. ledd, avlønnes etter følgende prosentskala:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9. *)	halvår
45	45	55	60	70	80	80	80	85	prosent

*) gjelder lærlinger i rørleggerfaget med 2 ½ år i bedrift

Det kan avtales med akkordlaget / bedriftstillitsvalgte en høyere andel i akkord enn skalaen over.

2. *Arbeidstaker som er ansatt i bedriften fra før*

Når det inngås lærekontrakt med arbeidstaker som er ansatt i bedriften som ufaglært/hjelpearbeider /spesialarbeider, skal lærlingen fortsatt lønnes som hjelpearbeider, jfr. FOB § 2-3. Det forutsettes også at arbeidstakeren ikke kan fremstille seg til prøve etter Opplæringslova § 3-5 om allsidig praksis i faget.

3. *Lærling med avgrenset arbeidsevne*

For lærling med avgrenset arbeidsevne p.g.a. fysisk eller psykisk funksjonshemming, inntatt etter forskrift til opplæringslova § 11-12, 1. ledd, skal lønns- og arbeidsvilkår

avtales direkte mellom bedriftens ledelse, lærlingen og tillitsvalgte. Prinsippene i Handlingsplanen LO/NHO legges til grunn.

Lærlingene skal være garantert minstefortjeneste som lærlinger etter § 3-2.

4. *Lærling med full opplæring i bedrift*

Lærling med full opplæring i bedrift avlønnes etter følgende prosentskala:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9. ^{*)}	halvår
30	30	40	40	50	55	55	75	80	prosent

^{*)} gjelder lærlinger i rørleggerfaget med 2 ½ år i bedrift

Bedriften dekker utgifter til læremateriell ved teoriopplæring.

§ 3-4 **Lønn i perioden fra læretidens utløp til førstegangs fag- / svenneprøve avlegges**

Fram til avlagt fag- / svenneprøve skal lærlingen være sikret arbeid og lønn som i sitt siste lærehalvår

Dersom det går mer enn to måneder fra læretidens utløp til prøven kan avlegges, og lærlingen ikke er skyld i dette, skal lærlingen etterbetales differansen mellom utbetalt lønn og gjeldende fagarbeiders lønn i bedriften for tiden utover 2 måneder.

§ 3-5 **Lønn til lærling som ikke består fagprøve m.v.**

Læretiden avsluttes ved avleggelse av førstegangs fag- / svenneprøve.

Ved ikke bestått prøve kommer Forskrift til Opplæringslova § 4-56 til anvendelse.

Dersom det avtales frivillig forlengelse i henhold til § 4-56, benyttes siste halvårs sats.

§ 3-6 **Lønn til lærekandidat**

Lønn til lærekandidat med opplæringskontrakt med sikte på mindre omfattende prøve enn fag- og svenneprøve inntatt etter opplæringslova § 4-1.

Lønn til lærekandidat avtales på bedriften. Lønnen skal tilsvare lønn til lærling inntatt etter bestemmelsene i § 3-3, pkt.3.

Bedriften dekker utgifter til læremateriell ved teoriopplæring.

§ 3-7 **Praksiskandidat**

For de arbeidstakere som ønsker å avlegge fagprøve etter opplæringslova § 3-5, skal bedriften dekke utgifter til læremateriell og prøveavleggelse.

Arbeidsgiver dekker lønn til prøveavleggelse også ved prøvestasjon.

Arbeidsgiver dekker også lønn ved den teoretiske del av fagprøven.

§ 3-8 **Etter- og videreutdanning**

Partene i bedriften bør jevnlig diskutere behovet for etter- og videreutdanning, jfr. Hovedavtalen § 16.

Bedriften og de tillitsvalgte skal drøfte hvordan man på best mulig måte kan benytte kompetansen til eldre arbeidstakere i forbindelse med opplæring.

Kapittel 4

Hovedlønssystemet, Akkordarbeid og akkordtariffer

§ 4-1 Omfangsbestemmelsene

~~Partene er enige om at Kap. 4 bare gjelder der hvor den enkelte arbeidsoppgave utføres etter de landsomfattende akkordtariffene. Dog vises til § 2-6 nr 3 "Lokalt avtalt lønssystem uten organisasjonsmessig godkjenning".~~

~~Hovedlønssystemet skal være ren (100 %) akkord basert på de til enhver tid gjeldende akkordtariffer.~~

1. Dette kapitlet gjelder alt akkordarbeid innen fagene med landsomfattende akkordtariffer.

Med akkordarbeid forstås arbeid hvor hele fortjenesten eller en del av den varierer med ytelse, produsert mengde og lignende, jfr. bilag 13.

2. Det kan lokalt avtales andre priser/tider enn de landsomfattende akkordtariffene. Er akkordavtalen, jfr. § 4-4, knyttet til slike lokalt avtalte akkordtariffer, skal fortjenestemuligheten ikke være dårligere enn om arbeidet ble utført etter den landsomfattende akkordtariffen i vedkomne fag.

Tvister om fortjenestemuligheten i lokalt avtalt akkorder kontra de landsomfattende akkordtariffene skal behandles etter bestemmelsene i § 4-16, punktene 1 til 3.

§ 4-2 Akkordtariffene

Partene har utarbeidet landsomfattende akkordtariffer for følgende fag:

Påslagsprosenten pr. 1. august 2010 er ~~minst~~:

- byggtapetserfaget: ..... 13,73 %
- blikkenslagerfaget: ..... 56,97 %
- malerfaget: ..... 13,73 %
- murerfaget: ..... 10,75 %
- rørleggerfaget: ..... 66,46 %
- taktekkerfaget: ..... 15,87 %
- tømmerfaget: ..... minst kr 160,67
- isolatører: ..... kr 164,19
- betongfagene: ..... minst kr 191,54
- anleggsgartnerfaget: ..... 139 øre

1. Lønssystemer basert på ren akkord (100 %) stimulerer til initiativ og innsats og virker produktivitetsfremmende. ~~Vedrørende supplerende lønssystem, jf. § 2-6.~~

~~Påslagsprosent og kronefaktor kan avtales fritt for den enkelte akkordavtale. Ved fastsettelse skal det legges vekt på de tekniske forutsetningene, det stedlige lønnsnivå, samt andre forhold av betydning for arbeidsplassen.~~

2. Kronefaktoren for tømmerfaget og betongfagene skal kunne avtales fritt på den enkelte arbeidsplass. Ved fastsettelse av kronefaktorens størrelse skal det legges vekt på de

tekniske forutsetninger, det stedlige lønnsnivå, samt andre forhold av betydning for arbeidsplassen.

3. Særskilt for tømmerfaget.

For arbeid som faller utenom akkordtariffen og som det ikke er avtalt rundsum eller prosentpåslag for, tillegges målesummen pr. avtalte time (godkjent timeliste) med gjeldende sats etter FOB § ~~2-6, 1. ledd~~ 2-4.2. Dersom slik sats ikke er avtalt i bedriften benyttes satsen for korte velferdspermisjoner, jfr. FOB § 2-8

§ 4-3 Organisering av akkordlaget

1. Akkordarbeidene skal fordeles mest mulig likt mellom bedriftens ansatte arbeidstakere, i det man tar hensyn til bedriftsmessige forhold og arbeidstakernes kvalifikasjoner.

Akkorden skal alltid være felles for akkordlaget.

2. Laget ledes av en lagbas.

Basen i samråd med akkordlaget fører forhandlinger med arbeidsgiveren eller dennes representant om akkordavtalen og arbeidets rasjonelle fremdrift. Når laget ønsker det, føres forhandlingene om akkordavtalen og arbeidets rasjonelle fremdrift av lagbas og en representant for laget.

§ 4-4 Akkordavtale

Det skal skrives akkordavtale før arbeidet påbegynnes. På akkordavtalen skal det stå oppført hva akkordarbeidet består i, priser på ikke-tarifferte arbeider, lagets maksimale størrelse og akkordarbeidets omfang.

Kopi av akkordavtalen skal av laget sendes målekontoret og eventuelt de tillitsvalgte

§ 4-5 Akkordforskudd

1. De bedriftstillitsvalgte og bedriften kan avtale forskuddenes størrelse, jfr. § 2-4.1. Laget skal ikke av denne grunn fratras retten til å føre egne forhandlinger.
2. Hvis et arbeid som utføres etter landsomfattende akkordtariff ved oppgjøret ikke gir ~~overenskomstens garanterte akkordfortjeneste~~ avtalt forskudd i akkord, jfr. § 2-4.1/§4-5.1 skal den enkelte arbeidstaker dog utbetales denne når det er forhold som ikke kan legges ham til last som er skyld i underskuddet.
3. Varer akkordarbeidet over 4 uker kan laget forlange at det utbetales ekstra forskudd på antatt akkordoverskudd. Forskudd utbetales i tilfelle første gang 2. lønningdag etter akkordarbeidets påbegynnelse og deretter hver lønningdag.
4. Hvis arbeidsgiveren og arbeidstakerne ikke kan bli enige om et skjønnsmessig forskudd, kan hver av dem forlange oppmåling og forskudd på antatt akkordoverskudd utbetalt etter denne. Dog skal det til enhver tid innestå 15 % av det i akkorden opparbeidede beløp inntil akkorden er avlevert og godkjent.

§ 4-6 Retten til måling

Overenskomstens parter med underavdelinger har ved sine målekontorer rett til å foreta oppmåling. Retten til måling gjelder ~~ved akkordarbeid~~ alt arbeid omfattet av akkordavtale, jfr. § 4-4.

~~1. Etter landsomfattende akkordtariff.~~

~~2. Arbeid som utføres i henhold til § 4-7.~~

Måling skal skje i fellesskap til på forhånd avtalt tid og sted. Representanter for bedriften og laget skal være til stede.

Den part som ikke møter til måling etter avtale, godtar den annen parts måling.

Måling kan foretas etter tegning og beskrivelser hvis partene blir enige om det.

Partene kan også avtale forhåndoppmåling.

§ 4-7 Utarifferte arbeider

1. Når det i forbindelse med akkordarbeid utføres arbeid som helt eller delvis faller utenfor akkordtariffen, skal akkordtiden/-prisen for den ikke tarifferte del fastsettes ved fri forhandling mellom arbeidsgiver og akkordlaget ved lagbas og en representant for laget. Så vel arbeidsgiver som akkordlag skal på forhånd ha anledning til å rådføre seg med sine tillitsvalgte eller oppmålere. Rådføringen kan skje i fellesmøte dersom begge parter er enige om det.

Verken de tillitsvalgte eller oppmålere har adgang til å gi partene pålegg vedrørende prissetting.

2. Oppnås ikke enighet om akkordprisen/-tiden og arbeidsgiveren likevel ønsker arbeidet utført, skal det under hensyntagen til de krav som stilles for arbeidets utførelse, gis et tillegg til overenskomstens garanterte akkordfortjeneste.

Foranstående bestemmelse avskjærer ikke tariffavtalens parter deres adgang til å påse at tariffavtalens bestemmelser overholdes.

3. Bedriften og de bedriftstillitsvalgte sammen med lagbas, kan forhandle om priser / tider på utarifferte arbeider. Disse gjøres gjeldende som prislister for hele bedriften. De kan også rådføre seg med målekantor i slike forhandlinger. Dette gjelder ikke hvor forholdet er regulert gjennom de generelle bestemmelser i respektive akkordtariffer.

4. § 4-8 Arbeidsgiverens plikter

Arbeidsgiver skal i samarbeid med akkordlaget organisere arbeidsplassen slik at akkordarbeidets fremdrift går rasjonelt. Dette innebærer god framkomst og at de nødvendige materialer i tide leveres så nært arbeidsstedet som mulig. Arbeidsgiver skal videre sørge for at akkordlaget har tilstrekkelig med strøm, lys og maskinelt utstyr. Arbeidsgiver skal videre sørge for planlegging av arbeidet, ordentlige målsatte arbeidstegninger i hensiktsmessig målestokk og beskrivelse av arbeidet. Arbeidsgiver skal for akkordlaget sørge for nødvendig dekkemateriell og lagringsmuligheter av materialene.

§ 4-9 Arbeidstakernes plikter

Det påhviler arbeidstakerne å utføre arbeidene fagmessig og i henhold til tegninger og beskrivelser. Unnlatt eller mangelfullt utført arbeid som skyldes akkordlaget, rettes av laget uten ekstra betaling etter konferanse mellom arbeidsgiver og akkordlaget.

Det påhviler akkordlaget å behandle utlånt materiale, verktøy og maskiner med nødvendig ansvar og forsiktighet.

Merknad for malere og byggtapetsere

Unnlattelse og/eller feilaktig utført arbeid skal av arbeidsgiver påpekes før akkorden avsluttes og arbeidet godkjennes av mester.

Merknad for murere

Arbeidet skal være håndverksmessig utført. Klage over arbeidets utførelse, eventuelt feilaktig anlegg, skal meddeles lagbasen under arbeidets gang og blir i så fall å rette av lagene uten ekstra betaling. Arbeidet regnes som avsluttet når timene for den samlede akkorden er godkjent, jf. avsnittet foran.

§ 4-10 Fordeling av akkordfortjeneste

1. Fagarbeidere

Fagarbeidere skal ved deltakelse i akkordarbeid ha 100 % andel av den beregnede akkordfortjenesten pr. fagarbeidertime. For skolefagbrev vises til § 3-2.

2. Arbeidstaker uten fag- eller svennebrev

Ved akkordarbeid skal arbeidstakeren ha andel i akkorden. Lønnen fastsettes gjennom drøftelser mellom akkordlaget og arbeidsgiveren, i forhold til relevant yrkeserfaring, og kan utgjøre inntil 90 % av fagarbeiderens akkordfortjeneste og belastes akkorden på vanlig måte.

3. Lærlinger

Se § 3 angående avlønning av lærlinger.

4. Spesielle kvalifikasjoner

Tillegg gitt i medhold av § 2-5 pkt. 1 skal ikke belastes akkorden.

5. Kranførere

Inngår kranen eller annet løfteutstyr i en bestemt akkord, lønnes kranføreren på linje med fagarbeiderne i akkordlaget. Betjener kranen flere akkordlag, i egen bedrift, lønnes kranføreren overensstemmende med lagenes gjennomsnittlige akkordlønn på byggeplassen. Hvilken kranfører dette gjelder skal fremgå av **akkordavtalen**.

For øvrig gjelder ~~§ 2-6 Andre lønssystemer enn hovedlønnssystemet.~~ lønn avtalt etter § 2-3.

§ 4-11 Timelister

Det skal skrives timelister med angivelse av akkordtid, dagtid og tid for utførelse av utarifferte arbeider når rundsum for dette ikke er avtalt.

Timelister skal kvitteres gjensidig hver uke eller etter avtale.

Timefordeling som er nødvendige for utarbeidelse av målebrev, skal stilles til disposisjon for målekontoret snarest mulig og senest 14 dager etter akkordens avslutning.

§ 4-12 Heft og forsering av akkordarbeidet

Både arbeidsgiver og akkordlag skal aktivt medvirke til at akkordarbeidene går mest mulig jevnt og sammenhengende.

Hvis arbeidet eller deler av det må forseres, eller hvis det av andre grunner settes inn flere arbeidstakere enn det som står på akkordseddelen, skal det først konfereres med laget om utvidelsen. Forringes akkorden som følge av utvidelse av laget, skal det gis et forholdsmessig tillegg til akkordsummen.

Oppnås ikke enighet om hvorvidt utvidelse fører til forringelse av akkorden, og/eller tilleggets størrelse, kan hver av partene avbryte akkorden og få betalt for det utførte arbeidet etter oppmåling.

§ 4-13 Avbrytelse av akkordarbeidet

Ved stans i akkordarbeidet i over en uke kan begge partene kreve akkorden hevet mot oppmåling av det utførte arbeidet. Tilsvarende gjelder ved endring i arbeidsplanen, eller når arbeidene ikke blir utført tilfredsstillende. I disse tilfeller har arbeidsgiveren rett til å avbryte og oppheve akkorden mot betaling som nevnt i § 4-12, 3. ledd.

§ 4-14 Målegebyret

Gebyret for målingen fratrekkes akkordsummen og utbetales til målekontoret så sant det innestående akkordoverskudd er tilstrekkelig til helt eller delvis å dekke gebyret.

Er akkordavtalen knyttet til andre priser/tider enn de landsomfattende akkordtariffene, for eksempel bedriftstariffer eller priser/tider avtalt i akkordavtalen, og det ikke ved skriftlig avtale fremgår at målegebyret inngår i de avtalte prisene/tidene, skal målegebyret beregnes i tillegg til akkordsummen. Målegebyret beregnes i så fall inntil 4%.

Gebyret forfaller til utbetaling samtidig med akkordoverskuddet. Utbetalingen av det kan dog, som tidligere praktisert, skje periodevis f.eks. hver måned etter nærmere avtale mellom bedriften og målekontoret.

§ 4-15 Utbetaling av akkordoverskudd

Det endelige akkordoverskudd skal betales snarest mulig og senest 2. lønningsdag etter at arbeidet er avsluttet, oppmålt og godkjent av arbeidsgiveren.

Når et av fagforeningens målekontorer har deltatt i oppmålingen, sendes dette målebrev til arbeidsgiveren.

Den gjensidige reklamasjonsfrist er 14 dager regnet fra mottakelsen av målebrevet.

Er målebrevet mottatt minst 7 dager før lønningsdagen, skal arbeidstakerne, hvis arbeidsgiveren ikke finner å kunne utbetale fullt oppgjør, utbetales et forholdsmessig forskudd på lønningsdagen. Resten utbetales i så fall på neste lønningsdag.

Er det tvist om enkelte poster i akkordoppgjøret, skal det som er uomtvistet utbetales innen ovennevnte frister. Arbeidsgiveren må ikke uten forutgående reklamasjon foreta rettelser i målebrevet.

§ 4-16 Tvister

1. Uenighet om akkordtariffens forståelse og omfang

Uenighet om akkordavtalens og akkordtariffens forståelse og omfang skal søkes løst på den enkelte arbeidsplass. Det skal settes opp protokoll fra drøftingene.

Saksbehandling

2. Saksbehandling når akkordavtalen er knyttet til landsomfattende akkordtariff

Før en tvist om uenighet bringes inn for Tariffrådet, skal den søkes løst gjennom forhandlinger mellom forbund og landsforening i henhold til Hovedavtalens § 2-3. Tvist som ikke blir løst gjennom slike forhandlinger, bringes inn for Tariffrådet av den part som eventuelt ønsker en annen avgjørelse enn det som følger av akkordseddelen og er nedfelt i protokollen, eller av den part som ønsker en generell fortolkning av akkordtariffen. Denne sender Tariffrådet kopi av akkordseddel og en beskrivelse av hvordan det omtvistede arbeid ble utført. Beskrivelsen skal undertegnes av representanter for akkordlaget og en representant for arbeidsgiveren. Dessuten innsendes protokollene fra møtet på arbeidsplassen og forhandlingene mellom Fellesforbundet og BNL.

3. *Tariffrådets oppgaver*

Blir partene lokalt ikke enige, skal saken av Fellesforbundet eller Byggenæringens Landsforening (BNL) bringes inn for Tariffrådet. Rådet avgjør tvist om akkordtariffens forståelse og omfang i den enkelte sak. Ved vurderingen av det omtvistede spørsmål skal Tariffrådet ta hensyn til alle momenter av betydning for saken, herunder ordlyd og forutsetninger i den enkelte akkordtariff.

Dersom Fellesforbundet eller BNL ønsker en fortolking av akkordtariffen, kan spørsmålet bringes inn for Tariffrådet selv om det ikke foreligger en konkret tvist lokalt om spørsmålet. Under behandlingen kan Tariffrådet tilkalle andre sakkyndige.

Blir det avgjort at et arbeid helt eller delvis faller utenfor akkordtariffen, skal det - dersom Fellesforbundet eller BNL ønsker det - straks opptas forhandlinger etter reglene i § 4-17.

Under henvisning til § 4-16 kan Tariffrådet i tariffperioden fastsette nye priser/tider.

4. *Tariffrådets sammensetning*

Tariffrådet består av 4-6 medlemmer samt varamedlemmer. Fellesforbundet og BNL oppnevner et like antall medlemmer og varamedlemmer. Oppnevningen gjelder for tariffperioden. Gjenoppnevning kan ikke skje mer enn tre ganger. Partene kan i tillegg ha en representant til stede i Tariffrådets møte for å følge forhandlingene. Tariffrådet avgjør tvisten på grunnlag av partenes skriftlige redegjørelse. Avgjørelsen fattes med alminnelig flertall, begrunnes og føres inn i protokoll som undertegnes av rådets medlemmer.

Arbeidsgiver eller arbeidstaker kan ikke være tariffrådsmedlem ved behandling av tvist som han selv er part i. Det samme gjelder oppmåler som har foretatt oppmåling av det omtvistede arbeid.

I tillegg har overenskomstens parter plikt til å legge frem annet nødvendig materiale i saken samt redegjøre for sitt syn på tvisten og formulere påstand til løsning av saken. Partene kan i disse spørsmål benytte seg av den representant de har oppnevnt for å følge forhandlingene i Tariffrådet, jf. punkt 3.

Tariffrådet skal snarest og senest innen 14 dager ta saken opp til behandling og dømme ut fra faglige hensyn. Avgjørelse i saken skal foreligge senest innen 14 dager etter at behandlingen i rådet er avsluttet. Blir det ikke fattet avgjørelse i Tariffrådet, kan saken avgjøres ved tilkalling av fagkyndig oppmann. Riksmeklingsmannen oppnevner oppmannen dersom Tariffrådets medlemmer ikke blir enige om oppnevningen.

5. *Saksbehandling for lokalt avtale akkordtariffer*

Oppnås ikke enighet etter at tvisten har vært forsøkt løst på den enkelte arbeidsplass, mellom partene i bedriften eller i henhold til Hovedavtalens § 2-3 bygg/anlegg/offshore, kan hver av partene forlange oppnevnt en oppmann som avgjør saken. Blir partene ikke enige om oppmann, oppnevner riksmeklingsmannen oppmann.

§ 4-17 **Tilpasning av landsomfattende akkordtariffer til den tekniske utvikling og andre forhold**

1. Akkordtariffens priser/tider og bestemmelser er bygd på de arbeidsmetoder og arbeidsforhold som gjaldt ved akkordprisens fastsettelse.

Begge parter kan til enhver tid forlange at det blir tatt opp forhandlinger om endring av akkordtariffen på grunn av endrede arbeidsmetoder, forbedrede maskiner, andre materialer o.l. som forrykker det grunnlag som akkordtariffens priser ble bygd på. En slik justering eller endring for å tilpasse akkordtariffen til utviklingen, skal først behandles ved direkte forhandlinger mellom akkordtariffens parter. Oppnås ikke enighet kan hver av partene forlange saken inn for tariffrådet, som treffer avgjørelse i spørsmålet hvis forutsetningene for faglig bedømmelse er til stede, slik at endelig prisfastsettelse kan skje. I motsatt fall skal tariffrådet fastsette en midlertidig pris, som senere blir å ta opp til ny vurdering.

2. Når partene er enige om det, kan det i tariffperioden optas forhandlinger om nødvendige tilpasninger av akkordtariffen og ikrafttreden av disse.

Blir man ikke enige under forhandlingene, men begge parter ønsker det, avgjøres tvisten av en nemnd med 2 representanter for hver av partene og med en nøytral oppmann som oppnevnes av Riksmeklingsmannen, hvis partene ikke blir enige om oppnevnelsen.

3. Hovedorganisasjonene er enige om at man mest mulig bør ta i bruk de nødvendige hjelpemidler for å effektivisere produksjonen. Som følge av denne oppfatning mener hovedorganisasjonene at arbeidsstudier bør tas i bruk i størst mulig utstrekning. Arbeidsstudier, eller et system for registrering av medgått produksjonstid i den hensikt å skaffe materiale til bruk for fastsettelse av priser og poster i akkordtariffen, kan i samarbeid med bedriften(e) settes i gang når en av hovedorganisasjonene ber om det. Den andre organisasjon plikter i så tilfelle å medvirke til at slike studier iverksettes.

For arbeid som faller utenfor den faste akkordtariff, kan det på den enkelte bedrift benyttes tids- og arbeidsstudier eller et system for registrering av medgått produksjonstid som grunnlag for fastsettelse av akkordene når partene (arbeidsgiver/ arbeidstaker) er enige om det. Tids- og arbeidsstudiene skal i så fall foretas etter de mellom hovedorganisasjonene fastsatte retningslinjer.

Partene fremhever betydningen av at akkordtariffene i de forskjellige bygningsfag vedlikeholdes i takt med den tekniske utvikling som finner sted. I de enkelte fag kan det derfor, hvis en av partene ønsker det, optas forhandlinger en gang i tariffperioden om en revisjon av akkordtariffene. Det er en uttrykkelig forutsetning at revisjonen skal gjennomføres med bibehold av det gjennomsnittlige fortjenestenivå i det enkelte fag.

I fag hvor det gjennomføres felles teknisk og økonomisk revisjon i henhold til § 4-18, gjelder ikke kravet i 4-17 nr. 4, siste setning om bibehold av fortjenestenivået.

§ 4-18 Reguleringsbestemmelser for akkordtariffene

1. Før utløpet av 1. avtaleår, og ved samordnende oppgjør, skal partene forhandle om økonomisk revisjon av akkordtariffene som skal ivareta eventuell manglende utvikling.

Retningsgivende for forhandlingene skal være NHOs lønnsstatistikk (basert på data fra SSB) for Fellesoverenskomsten for byggfag, kolonne utbetalt avtalt lønn pr. time (37,5 t/u) for arbeidere, gjennomsnittet for de tre siste årene pr. 1.10. Videre skal utbetalt avtalt lønn for gruppen personer uten akkordlønn pr. 1.10. for de tre siste årene tas med i vurderingen.

Det skal tas hensyn til eventuelle produktivitetsforbedringer i de enkelte fag siden siste regulering. Utvalget for de tekniske forhandlinger foretar denne vurdering i god tid før reguleringsforhandlingene. Det settes opp protokoll fra forhandlingene.

Dersom partene innenfor det enkelte akkordfag, jfr. § 4-2 nr. 1, er blitt enige om teknisk og økonomisk revisjon av akkordtariffen før utløpet av 1. avtaleår, er disse fagene ikke omfattet av forhandlingene etter 1-3. ledd. Med partene menes BNLS bransjeforeninger og Fellesforbundet.

Hvis partene ikke blir enige, kan hver av dem forlange at spørsmålet avgjøres ved oppmann. Saksbehandlingen skal i slike tilfeller utføres etter samme prosedyre som for Den Faste Tvistenemnd i Hovedavtalens § 3-10.

Merknad:

Grunnlaget for forhandlingene og oppmannsbehandling skal skje på bakgrunn av andre og tredje ledd. Ved enighet kan andre forhold trekkes inn i vurderingen.

- ~~2. Om ikke de lokale partene blir enige om en annen regulering, skal bedriftstariffer og priser/tider/ avtalt i akkordavtale, reguleres med samme prosentsats som avtalt for den landsomfattende akkordtariffen i vedkomne fag.~~

Reguleringsbestemmelse for lokale akkordtariffer

Inntil det er oppnådd enighet om regulering av de lokale akkordtariffer, jfr. § 2-3, betales det generelle tillegget løpende pr. time, tilsvarende de landsomfattende akkordtariffer.

Merknader for trehusindustrien

(Gjelder for dem som pr. 31.3.1992 var tilsluttet Trehusindustriens overenskomst.)

Akkordtariffen, til § 4-2

Kronefaktoren skal avtales fritt på den enkelte bedrift.

Byggearbeid etter spesiell byggemetode. Hvor det utføres byggearbeid med et spesielt byggesystem som innebærer at arbeidet er tilrettelagt utover akkordtariffens og overenskomstens (§ 4-7) forutsetninger, fastsettes endringssettsene til akkordtariffens priser ved avtale på den enkelte bedrift.

Byggesystemet som benyttes skal gi gjentakelseeffekt. Det forutsettes at oppføringen skjer etter ordentlige arbeidstegninger som skal foreligge i hensiktsmessig målestokk og være tilstrekkelig målsatt.

Beskrivelser og sammenføyningsdetaljer skal utarbeides for byggearbeidet, og at det i det vesentligste gjentar seg fra bygg til bygg uansett type og størrelse.

Forhåndsmålebrev til § 4-6

1. Akkordsummen for de enkelte bygg beregnes på grunnlag av akkordtariffen. På forlangende kan Fellesforbundet kreve å kontrollere grunnlaget.
2. For hvert enkelt bygg utarbeides målebrev før arbeidet igangsettes. Fellesforbundet forbeholder seg retten til kontroll som i pkt. 1.
3. Hvis endringer under arbeidets gang nødvendiggjør forandring av den fastsatte akkordpris, skal tilleggsarbeidene/forandringene prises i henhold til akkordtariffen i den utstrekning arbeidsoperasjonene dekkes av denne. For ikke tariffestet arbeid avtales en rundsum eller en timelønn (akkordfortjeneste).

Målegebyr ved forhåndsmålebrev, til § 4-14

Bedriften trekker 2,5 % i akkord- og kontrollgebyr av den enkelte arbeidstakers lønn. Oppgjør over trukne beløp sendes månedlig til Fellesforbundet, sammen med

oppgaver over hvilke bygg som er oppført med angivelse av byggherre, byggeadresse/kommune, akkordsum og trukket akkord og kontrollgebyr for hvert enkelt bygg. Fellesforbundet har rett til å kontrollere riktigheten av trekket.

Utbetaling av akkordoverskudd

Bestemmelsen i § 4-15 vedr. målekontorets oppgaver, gjelder ikke byggearbeid etter spesiell byggemetode.